Број 73 У Новом Саду, у суботу 2. (15.) априла 1911. Година XLVI.

„Застава“ излази сваки дан данпута, а недељом сем 1 данима ниа недеље и свеца јеларед

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи и у заједно шаље за један месец 2 круне 70 пов. а за трн месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

На сетасе кнаћа се 12 пов. од ставе за 6 оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Чавића Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДРУШТВА У РУМ.

Шта је ново.

Стојимо пред вратима нашег народног црквеног сабора, који ће се ускоро састати и — не знамо ништа.

Народ још не зна шта мисле да раде они, које су помогли Куен и бан Томашић да уђу у сабор. За сада то још и они не знају.

Хоће да виде, шта ће се још донде догодити. Може бити, да ће се бан Томашић на смејати на њих. А може бити да ће се и даље мргодити. Онда ће они за вољу бану, или у инат бану, радити овако или онако. А они су у стању са автономијом — свакојако

Па како би онда могао народ бити на чисто са оним, што му се спрема? Самосталци смишљају у овај мах две разне уредбе, а може бити и три. А извадиће на крају из џепа ону, која им буде годила. Једну ће имати у десном џепу, а другу у левом џепу. Једна ће бити шарена, друга црна. Па ако изваде из десног џепа ону шарену, они ће се клети на сабору, да су од почетка и од вајкада само то хтели и да је само у њој спас српског народа и његове автономије. А ако изваде из левог џепа ону црну, онда ће доказивати, да баш та уредба излази из њиховог програма, да су они то од вајкада хтели и да је само у њој спас српског народа и автономије.

А све ће то зависити од једног јединог бановог погледа. Знате ли ону песму: „За један поглед ока твога..“ За један мио или немио поглед, они ће се ухватити или са баном, или са народом у коштац.

Сирота автономија! Судбина њена зависиће од милог или немилог бановог погледа, којим погледа на самосталце.

Али не бојте се! Тако би то било само онда, када би наша автономија зависила од оних људи, који су уобразили, да од њих зависи. Али она зависи од народа. Јер шта је то један неугодан сабор? Свестан народ ће издржати један удар, па ма долазио од његових рођених синова. Свестан народ ће одувати последице тог сабора као перце са своје хаљине... Да народ или његово право умире од најмањег потреса, онда би ми морали запити: Хоће ли се бан у очи сабора насмехнути на самосталце, или ће и даље остати мргодан. Ово: „За један поглед ока твога“.. може бити од судбоносног значаја по једног разлабљеног љубавника, али не по народ.

* * *

И избори за хрватско славонски сабор ту су негде. Но где? Можда су у мају, а можда о жетви, или у новембру.

Данашња ситна, мајушна политика завија све у кучине и у тајанственост. Та „заванична политика“ игра се с народом као што деца играју слепих мишева. Завежу једноме очи, воде га унаскоро, а он не зна куда га воде. Дрпају га, и он не зна ко га дрпа и шта му с које стране спремају. Тако је и с овим изборима.

Али оно велико и главно види народ поред све тајанствености. Сабор је зато ту, да ради како народ жели. А они уђ шавају сабор, да ради онако, како влада жели. Избори саборски врше се зато, да они добију већину, које народ жели. А ови избори саборски удешавају се тако, да они посланици добију већину, које влада жели. Права уставност треба да доведе до победе народно начело, а ова лажна уставност хоће да угуши народно начело.

Зато везују народу очи и воде га да не зна камо иде и шта раде они око њега. Но да нас већ и деца имају паметније игре, а не слепих мишева, па неће ваљда дуго више ни народи трпети да с њим сиграју ту игру. А најмање, он да буде онај, коме везују очи.

Устанак у Албанији.

Све вести са бојишта у Северној Албанији још увек јављају о невгодама и поразима турске војске. Једна једина вест из Солуна, казује како је пук пуковника Мухадина заузео добар положај испод Хота и како су турске чете у Кастратима досада успеле да одбију нападаје устанике. Па и та вест, по Турке мало утешнија, казује, да су турске чете приморане само да се бране, да одбијају нападаје, а не могу ни да помишљају да нападају и гоне устанике. Та иста вест јавља још и то, како су турске чете врло изнурене и како су остале скоро без хране, да ће ускоро страдати и те чете, које су досад могле успешно бар да се бране. Остале вести пак све говоре о поразима турске војске а успесима Арбанаса. Те су вести у главном ове: Устаници су после крваве борбе заузели место Коплик које лежи под Скадром. Сада је читава скадарска околина у устаничким рукама. — Јуче је једна устаничка чета од 300 људи почела јуришати на кулу Шипчаник код Туза. Турци у кули се очајно бране. — Један турски батаљон, који је хитао према Тузима, дочекали су устаници у заседи. Погинуло је око 100 турских војника, а врло многи су рањени. И у Цариграду данас признају, да им из Албаније стижу црни гласови. Али се теше, да ће бити друкчије, док на бојиште стигне нови заповедник турској војски, Торгут паша, о коме сваки дан јављају, да се кренуо из Цариграда или да ће се кренути, али никако да стигне на бојиште.

Турска влада не престаје оптуживати Црну Гору, да помаже арбанашке устанике, а овамо турски чиновници изричу признање и захвалност Црној Гори, што пружа помоћи турској војсци. Тако су кајмакам из Туза, Ахмед бег и заповедник турске војске код Туза, Емил бег, послали писмену захвалницу црногорском бригадиру Вукотићу, што је дозволио, да се за турску војску код Туза набавља храна на подгоричкој пијаци. Арбанаси пак у сташи изаслали су једно изасланство у Подгорицу, да моли од Црногораца оружја и џеба не, а црногорска је влада одбила им молбу. Крај свега тога, као што јављају, неке велике силе намеравају, да на основу оптужби турске владе озбиљно опомену Црну Гору, да се држи неутрално.

Из Београда је стигла у Будимпешту једна вест, да ће српска влада наредити мобилизацију моравске дивизије, ако се арбанашки устанак буде јаче распростирао.

Немири у Француској.

Немири шампањских виноградара узимају све веће размере. У департману Марну букнула је права револуција. Творнице шампањског вина, стоваришта, зграде букте у пламену, а шампањско вино потоцима тече по улицама. Војска не може да савлада раздражену светину, која у борби за опстанак не бира средства. Камогод стигне, све руши и крши и уништује. Против војске диже барикаде, на које ова мора да јуриша. Богаташи творничари остављају и своје творнице, стоваришта и дворе, па беже без обзира, да би изнели само главе.

Пустошења, паљевине, пљачкања била су у вароши Етернеју и околним варошицама и општинама, Еју, Пјерију, Дамерију, Дивију, Винеју, Вантеву и другим. Шта се све тамо догађа, довољно казује и овај један извештај о немирима у Еју, који саопћавамо:

Побуна виноградара из округа Марна подсећа на средњевековне револуције. За једну ноћ, прекјуче, опљачкали су и уништили виноградари шест творница шампањског вина. Други дан, у рано јутро прикупљали се, да одрже збор у Еју. Са свију страна хитали су људи, жене и деца у великим поворкама према Еју. Уз пут су палили по виноградима лозу, увијену у сламу, и уништили су винограде на простору од неких 10 хектара. Палећи по виноградима, клицали су: Ово су наше ватре радоснице! Ове године неће бити бербе. Кад су стигли под Еј, могло их је бити преко пет хиљада. Напред су ишли барјактари, добошари и трубачи. На капији варошице Еја дочека их један ескадрон драговаца и једна компанија ловаца. Виноградари су из далека поздрављали војнике, клицали им: Живела војска! — а кад су им се приближили, јурну на њих, потисну их и продру сви у варош. Војници су били толико изненађени, да нису ни гонили виноградаре. Ови певајући стигну пред општинску кућу, где су збор и одржали. Говорници су покушавали, да утишају раздражену масу, али ова им одговарала: Ми смо челик пуковнија! Ако нећете с нама, ми ћемо сами дићи револуцију! — Када се збор завршио, коњица повуче кордон преко улице, да би задржала светину да иде по вароши. У том тренутку једна гомила жена баци се пред коње. Али се заповедник коњице није обзирао на то, него изда заповест коњаницима, да потерају напред. Свет се, истина, уклањао с пута, али су многе коњанике свлачили с коња, а многе су излупали батинама. — По подне избила је права револуција. Светина је разорила капију на улазу у вилу творничара Гатјера, продрла у вилу и уништила, здробила у млево све штогод јој пало шака. Намештај, у парам-парчад искрхан, бацали су кроз прозоре, а жене су у дрњке исцепале кревете и завесе. Коњица је једва успела, да светину потисне на један брежуљак, но ту раздражен народ почупа винове лозе, начини ломачу и запали је. После тога руља, њих око 800, рушила је по Булевару ди Норд, где има највише творница и трговина шампањског вина. Ту је светина продрла у стоваришта, избушила бурад и све посипала петролеумом па палила. Изгореле су многе зграде. За све то време непрестано је долазило до судара између војске и виноградара и на обе стране има много рањеника. Пред вече је било на окупу око 15 хиљада виноградара. Штета, што је досад почињена, не да се још тачно проценити. Износи на више милиона франака. Само шампањског вина је проливено око 100 хиљада литара.

Сада са свију страна стиже војска у Еј и околину и биће је ових дана око 16 хиљада момака.

Одликовање краља Фердинанда.

Бечки листови јављају, да је више њих одликовано орденом златног руна, а међу њима и бугарски краљ Фердинанд. Орден златног руна сматра се највишим одликовањем у Аустрији и Угарској. Тај се орден даје само римокатолицима, који су стекли особите заслуге за владарски дом. Витези ордена златног руна сматрају се као да су рођаци владарског дома. Нема сумње, да је бугарски краљ Фердинанд стекао велике заслу-

ге, кад је проглашењем независности бугарске државе први погазио берлински уговор, а тим је отворио пут грофу Еренталу, за анексију Босне и Херцеговине. Фердинанд се жртвовао, да се не би могло часној дипломацији пребацити гажење берлинског уговора. Одликовање краља Фердинанда има велики политички значај, па је најбољи доказ, да су у Бечу потпуно задовољни његовим радом. А да у Бугарској и Русији ово значајно одликовање не би изазвало неповерење, Фердинанд је довео на владу русофиле, да му израде уплив какав њему треба, па после да их баци као исцеђен лимун.

Љубе се кроз камиш.

Кад је оно у загребачком сабору Пајо Обрадовић интерпелисао владу због пута из Лике у Далмацију, истакао је велики значај тога пута у случају рата са Италијом. Подбан Чаврак је на то рекао, да тај разлог не стоји, јер смо ми у пријатељству са Италијом. Неко је онда добро добацио: „Красни су то савезници. Љубе се кроз камиш“. Да је у истини тако, потврђује писање бечких и пештанских листова, који се жале, што се у Италији још увек напада Аустрија. Талијанска влада изјављује своје симпатије. У Риму је наследник немачког престола врло лепо дочекан. Међутим је ових дана поново почео излазити лист „Италија ал Естеро“, у коме се најжешће напада Аустрија. Тај је лист тврдио, да је Аустрија направила савез са Швајцарском против Италије. Националистички лист „Л'идеа“ најжешће напада Аустрију баш у том тренутку, кад се талијански министар-председник, Ђилоти заузео да створи искреније односе са Аустријом. Бечки и пештански листови тврде, да многи талијански листови пишу против Аустрије по упутству из француског посланства у Риму, које ради на разбијању тројног савеза. Лист „Италија ал' Естеро“ јавља, да Аустрија преговара са једном фабриком лађа у иноземству, да јој изради још четири дреднота, да би тако била јача од Италије. У Бечу се љуте и побијају ову вест, али виде, да тројни савез рђаво стоји у Италији.

Руски лист против Аустрије.

Руски лист „Новоје Времја“ доноси оштар чланак против Аустрије, у коме је између осталог написано и ово: Албански устанак је покушај Аустрије, да заузме Новопазарски Санџак. Аустроугарски посланик у Цариграду изјавио је турском министру спољних послова, да ће Аустроугарска предузети мере ради обезбеђења мира у Новопазарском Санџаку, ако се устанак и тамо рашири. Аустријски католички мисионари снабдевају Арнауте оружјем и први устају католички Малисори, а аустријска дипломација прети окупацијом Новопазарског Санџака. Ернтал је у делегацијама тврдио, да је Аустроугарска анексијом Босне и Херцеговине више него засићена, а Турској је вратила Новопазарски Санџак, да Европи покаже, како не мисли на продирање до Митровице (у Старој Србији). Сад се види, колико је вредило уверавање аустријске дипломације. Устанак је започео у скадарском вилајету, а аустријска дипломација говори о „мерама мира“ у Санџаку. Аустро-Угарска може извести из стрељења и Црну Гору тим пре, што она има права (по берлинском уговору) на турске области Плав и Гусиње. Корак садашњег аустроугарског посланика у Цариграду подсећа на оно исто, што је урадио гроф Андраши пре окупације Босне и Херцеговине. Аустријска дипломација уводи своју војску у турске земље, да „поврати мир“. Европска дипломација не треба да допусти, да се разбукти садашњи пожар на Балканском Полуострву.

Прилози за Милетићев споменик.

Никола Сремац председник, Милан Стојков Рајин потпредседник и Пера Курле перовођа српске народне радикалне странке у Црепаји послали су скупљене прилоге за Милетићев споменик, а приложили су: српска православна црквена општина 20 круна, Тима Беренђија и прва земљорадничка задруга по 10 круна; по 2 круне: Никола Сремац, Драгутин Димитријевић, Лазар Илијевић, Светозар Олћан, Васа Недељков, Велизар Вишњички, Душан Брацилов и Ђура Олћан; по 1 круну: Коста Сремац, Милица Сремац, Јоца Грубанов, Милин Стојков Рајин, Гига Марков, Милош Петров, Милош Илијевић, Велизар Јокић, Паја Перић, Дида Вишњички, Сима Петков, Макса Марков, Јулије Паланачки, Душан Илијевић, Гена Данов, Сава Алексић, Светозар Латовљев, Јоца Недељков, Аца Шошић, Аца Брацилов, Љубомир Илијевић, Анта Олћан, Прока Ћосић, Пера Курле, Стеван Дабин, Жива Балан, Леонтије Милошев, Јефта Свирчев Милетин, Љубомир Ђурин, Вељко Новаков-Грујић, Лаза Атанацков-Маоров, Љуба Пешић и Светозар Радованчев; по 60 пот.: Аркадија Новаков, Жива Живков Влада Весин; по 50 пот.: Јефта Новаков, Гаврa Стојак, Стеван Живков, Жива Црнајлов, Станко Лазин, Душан Радованчев, Вељко Живков-Грчки и Душан Ђукић; по 40 пот.: Пера Малетин-Тојда, Тома Бугаров, Мита Барић, Коста Стојак и Гаја Илин; по 30 пот.: Жива Ђурђев, Мита Балан и Васа Ђукић; по 20 пот.: Пера Кукуљ, Јова Живков, Тима Танацков, Мита Живков, Аца Стојак, Лаза Балан, Ника Атанацков-Фифић, Игњат Стојков-Рајин, Мита Стојков-Рајин, Светозар Стојков-Рајин, Лазар Стојков-Рајин, Олга Стојков-Рајин, Душан Сапунџија и Васа Стојаков. Укупно К 101·50

Ђока Шикопарија ради.

Читамо у „Пешти Хирлапу“, да је Ђока Шикопарија са неколицином другова дошао у Будимпешту и угарском министру-председнику предао молбу, да се заузме око тога, да се ритови поделе међу шајкашке староседеоце, или да им изради код краља аудијенцију, па ће они молити краља, да уважи њихову молбу. Шикопарија је после неуспеха у Бечу нашао нов начин, како ће да вара лаковерне Шајкаше, па се сад о њиховом трошку башкари по Будимпешти. Чудимо се, што се налази у Шајкашкој људи, који му наилазе на лепак, а већ су се толико пута уверили, да их је натоциљао. Сад су накаљали и са молбама, које су по Шикопаријином упутству предали среском суду у Тителу, да се на њих препише рит. Предано је 7000 молби, које нису белеговане, па ће сваки молилац платити глобу. На 7000 молби платиће сви заједно до 40.000 круна. Да би забашурио ову ствар, Шикопарија је одјурио у Будимпешту, да тамо ради на подели ритова, а зна се, да је та ствар већ коначно решена код суда.

Опет поплава у крашовско-северинској жупанији.

Становништво крашовско-северинске жупаније опет страхује од поплаве. У читавом том крају за последње две недеље вејао је снег и падала је киша. За последња пак четири дана непрекидно веје снег у читавој жупанији, те је читав крај покривен снегом и изгледа као у сред зиме. Речице и потоци су услед тога јако набујали, а када се буде снег топио и сливала вода у њих, набујаће још јаче. Становништво је стога већ данас у страху од поплаве. Власти су предузеле потребне мере, да могу спречити поплаву, која је прошле године онако страховито опустошила тај лепи, али сиромашни крај

Борба против сушице.

Њујоршки милионар Џим Патен одлучио је, да све своје имање даде на научничко испитивање узрока сушици и тражења лека против ње. Патенов брат је умро пре неколико година од сушице и то је побудило Патна, да своје имање стави у службу борби против сушице. Недавно је Патен дао у ту сврху 2 милиона долара, а сада хоће да даде још пет милиона.

Нашли велико благо

Из Бујенос-Ајреса јављају, како су два сиромашна француска исељеника у близини Бујенос-Ајреса при копању нашли велико благо. Благо се то састоји већином из стара златна и сребрна шпањолска новца. Нађено благо цене на 7 милиона круна.

Новачење у Хоџаку.

У хоџачком срезу (Бачка) довршено је новачење. Требало је прегледати 1030 момака, али је велики број у Америци и по другим земљама. Узето је у војску 199 момака и то: из Селенче 11, из Брестовца 22, Парабућа 23, Лалића 7, Дероња 18, Рацмилетића 21, Пивница 24, Бача 12, Филипова 14, из Папића Каравукова 14, из Вајске и Бођана 6, а из Хоџака 27 момака. Од 1030 момака узето је једва 20 од сто. А да је већ и у Бачкој велика сиротиња види се и по томе, што су многи момци отишли у Америку и стране земље, што овде немају потребне зараде. У овом срезу живи и приличан број Срба (Лалић, Пивнице, Парабућ, Брестовац, Дероња и Бођан.)

Одговорни уредник
Мита Клицин.

За своју шпецерајску трговину
потребујем млађег
ПОМОЋНИКА
који може одмах ступити.
С. П. Јовановић
536 1—5 Панчево.

БАНКАРСКА
КОМИСИОНАРНА РАДЊА
набавља зајмове на амортизацију и хипотеку под најповољнијим условима од 10 - 65 год. по најјефтинијој камати, брзо и тачно. Провизија се плаћа кад се зајам спроведе
Имадем на продају више хиљада јутара прве класе земље у Банату и Бачкој на отплату.
Посредује разне продаје и купове поседа и кућа.
Светозар М Косовац.
452 3—104 Нови Сад.

ГУСИН
најбоље и ванредно средство против гусеница, који се прска на воћке, а нарочито за шљивике, који највише страдају од гусеница имам још већу количину на стоваришту, те ко има потребу нека се обрати на мене, те ће добити и упутство.
Количина се може добити у балонима од 50 клг. по К 28 од 100 клг. Балоне рачунам по коштању и примам франко по исту цену натраг.
С поштовањем
Светислав Максимовић
трговац
535 1—3 Стари Врбас.

Столарских радника.
За нашу столарску фабрику
потребујемо 10 добрих
и способних момака.
Ступање одмах. 519 2—
J. ТАТИЋ и ДРУГОВИ
Митровица (Срем.)

ПАРНИ ЛОКОМОБИЛ
10 коњских снага, из фабрика „Рустон“ у врло добром стању одма је за продају, уз врло јефтину цену. Упитати
Хајди Јанко
моторни млин
516 2—3 у Митровици (Срем).

ЗА МОДЕРНЕ БАШТЕ:
Туберозе дупле, са заносним мирисом 1 лук 20 потура; Перунике јапанске нове крупноцвете сорте у разним бојама 1 кртолица 75 пот.; Љиљан бели црвени и друге боје са крупним цветом 1 лук 55 пот.; Ђурђине енглеске у великом избору 1 кртола од 70 пот. па на више; Кане американске у разним бојама 1 кртолица од 60 пот. до 1 круне; Сабљичице (Gladiolus) у интересантним бојама 1 лук 12 пот.; Калошићи (Anemone) дивно јесење жбунасто цвеће 1 кртолица 20—40 потура; Козлац (Arum) интересантан цвет. Цвета у соби без земље и без заливања 1 лук 50—80 пот. — продаје
СЕМЕНАРСКА ТРГОВИНА
ТИМЕ ВЛАДИСАВЉЕВИЋА,
Београд, кнежев споменик.
Телефон бр. 1495. 508 3—5

Чувени патентиран проналазак
СТЕВЕ ДИМИТРИЈЕВИЋА
против
ВИЛИНЕ КОСИЦЕ
у детелини
најсигурније је средство. Једна флаша са упутством на 1 јутро стаје 2 круне. Гаранција 10 година Поруке се шаљу:
Бранко Чавић
173 14—15 Нови Сад (Ujvidék)

ТАЈНО! ЦУРЕЊЕ ПЕЧЕЊЕ
и све болести мјехура лечи сигурно GONOTOL, како доказују признанице. Гонотол се једе, дакле нема шприцања. 3 лончића за 12 круна шаље дневно без даљег трошка поузећем лекарна „SALVATOR“ RUMA br. 150. Slavonia. 370 81 -100

Адвокатска канцеларија
Др. Светозара Димитријевића
налази се
почев од 1 маја 1911 године
у Темишвару-Граду
Скарлато Павловић
стипендијском дому
(Варошхаз улица број 1).
531 2—15

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.